

Vec C-232/21

**Zhrnutie návrhu na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 98 ods. 1
Rokovacieho poriadku Súdneho dvora**

Dátum podania:

12. apríl 2021

Vnútroštátny súd:

Landgericht Ravensburg

Dátum rozhodnutia vnútroštátneho súdu:

19. marec 2021

Žalobcovia:

CR

AY

ML

BQ

Žalovaní:

Volkswagen Bank GmbH

Audi Bank

Predmet vnútroštátneho konania

Zmluva o spotrebiteľskom úvere – Povinné informácie – Smernica 2008/48/ES – Právo na odstúpenie od zmluvy – Zánik práva na odstúpenie od zmluvy – Zneužívajúce uplatnenie práva na odstúpenie od zmluvy – Povinnosť spotrebiteľa poskytnúť plnenie vopred v prípade vrátenia prijatých plnení po odstúpení od zmluvy – Oprávnenie samosudcu podať návrh na začatie prejudiciálneho konania

Predmet a právny základ návrhu

Výklad práva Únie, článok 267 ZFEÚ

Prejudiciálne otázky

1. K domnienke zákonnosti podľa článku 247 § 6 ods. 2 tretej vety, § 12 ods. 1 tretej vety EGBGB (zákon, ktorým sa zavádza Občiansky zákonník)
 - a) Sú článok 247 § 6 ods. 2 tretia veta a článok 247 § 12 ods. 1 tretia veta EGBGB, pokiaľ konštatujú, že zmluvné ustanovenia odporujúce ustanoveniam článku 10 ods. 2 písm. p) smernice 2008/48/ES vyhovujú požiadavkám článku 247 § 6 ods. 2 prvej a druhej vety EGBGB a požiadavkám stanoveným v článku 247 § 12 ods. 1 druhej vete bode 2 písm. b) EGBGB, v rozpore s článkom 10 ods. 2 písm. p) a článkom 14 ods. 1 smernice 2008/48/ES?

V prípade kladnej odpovede:

- b) Vyplýva z práva Únie, osobitne z článku 10 ods. 2 písm. p) a článku 14 ods. 1 smernice 2008/48/ES, že článok 247 § 6 ods. 2 tretia veta a článok 247 § 12 ods. 1 tretia veta EGBGB sa neuplatnia, pokiaľ konštatujú, že zmluvné ustanovenia odporujúce ustanoveniam článku 10 ods. 2 písm. p) smernice 2008/48/ES vyhovujú požiadavkám článku 247 § 6 ods. 2 prvej a druhej vety EGBGB a požiadavkám stanoveným v článku 247 § 12 ods. 1 druhej vete bode 2 písm. b) EGBGB?

Bez ohľadu na odpoveď na otázky 1. a) a b):

2. O povinných informáciách podľa článku 10 ods. 2 smernice 2008/48/ES
 - a) Má sa článok 10 ods. 2 písm. p) smernice 2008/48/ES vykladať v tom zmysle, že výška úroku za deň, ktorú má obsahovať zmluva o úvere musí matematicky vyplývať zo zmluvne dohodnutej úrokovej sadzby uvedenej v zmluve?

- b) O článku 10 ods. 2 písm. r) smernice 2008/48/ES:
- aa) Má sa toto ustanovenie vykladať v tom zmysle, že informácie o kompenzácii za predčasné splatenie v prípade predčasného splatenia úveru uvedené v zmluve o úvere musia byť také presné, aby spotrebiteľ mohol aspoň približne vypočítať výšku pripadajúcej kompenzácie?

[v prípade, že predchádzajúca otázka aa) bude zodpovedaná kladne]

- bb) Je vnútroštátna právna úprava, podľa ktorej v prípade neúplných informácií v zmysle článku 10 ods. 2 písm. r) smernice 2008/48/ES lehota na odstúpenie predsa začína plynúť uzavretím zmluvy a zaniká len právo veriteľa na kompenzáciu za predčasné splatenie úveru, v rozpore s článkom 10 ods. 2 písm. r) a článkom 14 ods. 1 druhou vetou smernice 2008/48/ES?

Ak odpoveď na prinajmenšom jednu z predchádzajúcich otázok 2. a) alebo b) bude kladná:

- c) Má sa článok 14 ods. 1 druhá veta písm. b) smernice 2008/48/ES vykladať v tom zmysle, že lehota na odstúpenie začína plynúť len vtedy, ak informácie podľa článku 10 ods. 2 smernice 2008/48/ES boli poskytnuté úplne a správne?

V prípade zápornej odpovede:

- d) Aké sú rozhodujúce kritériá pre to, že dôjde k začatiu plynutia lehoty na odstúpenie napriek neúplným alebo nesprávnym informáciám?

Ak predchádzajúce otázky 1. a) a/alebo jedna z otázok 2. a) alebo b) budú zodpovedané kladne:

3. O zániku práva na odstúpenie od zmluvy podľa článku 14 ods. 1 prvej vety smernice 2008/48/ES:

- a) Podlieha právo na odstúpenie od zmluvy podľa článku 14 ods. 1 prvej vety smernice 2008/48/ES zániku?

Ak áno:

- b) Ide v prípade zániku o časové ohraničenie práva na odstúpenie od zmluvy, ktoré musí byť upravené v zákone?

Ak nie:

- c) Je predpokladom zániku zo subjektívneho hľadiska, že spotrebiteľ mal vedomosť o práve na odstúpenie, alebo prinajmenšom išlo v prípade

nevedomosti z jeho strany o hrubú nedbanlivosť? Platí to aj pri ukončených zmluvách?

Ak nie:

- d) Bráni možnosť veriteľa dodatočne poskytnúť informácie dlžníkovi podľa článku 14 ods. 1 druhej vety písm. b) smernice 2008/48/ES a tým vyvolať začatie plynutia lehoty na odstúpenie od zmluvy uplatneniu právnej úpravy týkajúcej sa zániku práva na základe dobrej viery? Platí to aj v prípade ukončených zmlúv?

Ak nie:

- e) Je to zlučiteľné s existujúcimi zásadami medzinárodného práva, ktorými sú podľa Grundgesetz (základný zákon, ďalej len „GG“) viazané nemecké súdy?

Ak áno:

- f) Ako má nemecký účastník právneho vzťahu vyriešiť konflikt medzi záväznými predpismi medzinárodného práva a požiadavkami Súdneho dvora Európskej únie?

4. O domnienke zneužívajúceho uplatnenia práva spotrebiteľa na odstúpenie od zmluvy podľa článku 14 ods. 1 prvej vety smernice 2008/48/ES:

- a) Môže byť uplatnenie práva na odstúpenie od zmluvy podľa článku 14 ods. prvej vety smernice 2008/48/ES zneužitím práva?

Ak áno:

- b) Ide v prípade domnienky zneužívajúceho uplatnenia práva na odstúpenie od zmluvy o obmedzenie práva na odstúpenie od zmluvy, ktoré musí byť upravené v zákone?

Ak nie:

- c) Predpokladá domnienka zneužívajúceho uplatnenia práva na odstúpenie od zmluvy zo subjektívneho hľadiska, že spotrebiteľ vedel o existencii svojho práva na odstúpenie od zmluvy, alebo prinajmenšom možno tvrdiť, že jeho nevedomosť bola dôsledkom hrubej nedbanlivosti? Platí to aj pri ukončených zmluvách?

Ak nie:

- d) Bráni možnosť veriteľa dodatočne poskytnúť informácie dlžníkovi podľa článku 14 ods. 1 druhej vety písm. b) smernice 2008/48/ES a tým vyvolať začatie plynutia lehoty na odstúpenie od zmluvy

uznaniu zneužívajúceho uplatnenia práva na odstúpenie od zmluvy na základe dobrej viery? Platí to aj v prípade ukončených zmlúv?

Ak nie:

- e) Je to zlučiteľné s existujúcimi zásadami medzinárodného práva, ktorými sú podľa základného zákona viazané nemecké súdy?

Ak áno:

- f) Ako má nemecký účastník právneho vzťahu vyriešiť konflikt medzi záväznými predpismi medzinárodného práva a požiadavkami Súdneho dvora Európskej únie?

Bez ohľadu na odpoveď na otázky 1. až 4.:

5. a) Je zlučiteľné s právom Únie, ak podľa vnútroštátneho práva v prípade zmluvy o úvere spojenej s kúpnu zmluvou po účinnom uplatnení práva na odstúpenie od zmluvy podľa článku 14 ods. 1 smernice 2008/48/ES
- aa) splatnosť nároku spotrebiteľa na vrátenie zaplatených splátok úveru voči veriteľovi nastane až vtedy, keď spotrebiteľ vydá veriteľovi kúpenú vec alebo preukáže, že túto vec odoslal veriteľovi?
- bb) žaloba spotrebiteľa na vrátenie poskytnutých splátok úveru po vydaní predmetu kúpy sa má nateraz zamietnuť ako neodôvodnená, ak sa veriteľ nedostal do omeškania s prevzatím predmetu kúpy?

Ak nie:

- b) Vyplýva z práva Únie, že vnútroštátne predpisy uvedené pod písm. a) bode aa) a/alebo písm. a) bode bb) sa neuplatnia?

Bez ohľadu na odpoveď na vyššie uvedené otázky 1. až 5:

6. Je § 348a ods. 2 bod 1 ZPO (Civilný procesný poriadok), pokiaľ sa toto ustanovenie vzťahuje aj na vydanie uznesení o návrhu na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ods. 2 ZFEÚ, v rozpore s oprávnením vnútroštátnych súdov predkladať návrhy na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ods. 2 ZFEÚ, a teda sa nemá uplatňovať na vydávanie uznesení o návrhu na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ods. 2 ZFEÚ?

Uvádzané predpisy práva Únie

Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES z 23. apríla 2008 o zmluvách o spotrebiteľskom úvere a o zrušení smernice Rady 87/102/EHS (Ú. v. EÚ L 133, 2008, s. 66) (ďalej len „smernica“ 2008/48), osobitne článok 10 ods. 2 písm. p) a r), ako aj článok 14 ods. 1

Uvádzané vnútroštátne predpisy

Grundgesetz (základný zákon, ďalej len „GG“), osobitne článok 25

Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (zákon, ktorým sa zavádza Občiansky zákonník, ďalej len „EGBGB“), článok 247, § 3, 6, 7 a 12 vždy v znení platnom v čase príslušného skutkového stavu

Bürgerliches Gesetzbuch (Občiansky zákonník, ďalej len „BGB“), najmä § 242, 273, 274, 293, 294, 295, 322, 355, 356b, 357, 357a, 358, 492, 495 a 502 resp. (pokiaľ ide o štvrté konanie) § 346 odsek 1, 348 BGB namiesto §§ 357 ods. 1 a 4 v aktuálnom znení.

Zivilprozessordnung (Civilný sporový poriadok, ďalej len „ZPO“), § 348a

Krátky opis skutkového stavu a konania

- 1 Základ predloženého návrhu na začatie prejudiciálneho konania tvoria štyri rozličné skutkové okolnosti.
- 2 Rovnako ako v návrhoch na začatie prejudiciálneho konania C-33/20, C-155/20, C-187/20, C-336/20, C-38/21 a C-47/21 uzatvorili príslušní žalobcovia so žalovanou bankou zmluvu o úvere ohľadom určitej sumy, ktorá bola účelovo viazaná a slúžila na nákup automobilu na súkromné účely. Žalobcovia uhradili zálohu predajcovi áut a prostredníctvom príslušných úverov financovali zvyšok kúpnej ceny vrátane určitej sumy za poistenie zvyšného dlhu. V zmluvách o úvere bolo dohodnuté, že žalobcovia majú splácať sumu úveru vo forme x rovnakých mesačných splátok v určitej sume a záverečnej splátky v určitej výške. Príslušní žalovaní využili pri príprave a uzatváraní zmlúv o úvere súčinnosť príslušných predajcov áut ako sprostredkovateľov úverov. Žalobcovia pravidelne platili dohodnuté splátky, odstúpili však od svojho prejavu vôle smerujúceho k uzatvoreniu zmlúv o úvere.
- 3 Vo vzťahu k prípadnému odškodneniu z dôvodu predčasnej splatnosti v prípade predčasného splatenia úveru obsahuje príslušná úverová zmluva v konaniach 1, 2 a 3 nasledovnú formuláciu:

„Za škody priamo súvisiace s predčasným splatením môže banka požadovať primeranú kompenzáciu za splatenie pred splatnosťou, pokiaľ zákon nevyklučuje vyčíslenie kompenzácie za predčasné splatenie.

Banka vyčíslí škodu na základe metódy aktív a pasív, ktorá zohľadňuje najmä:

- *medzičasom zmenenú úroveň úrokovej sadzby,*
- *ušlý zisk banky vyplývajúci z pôvodne dohodnutých platobných tokov súvisiacich s úverom,*

- *administratívny náklad spojený s predčasným splatením (spracovateľská odmena) ako aj*
- *náklady na riadenie rizika a správu ušetrené v dôsledku predčasného splatenia.*

Takto vypočítaná kompenzácia za predčasné splatenie sa v prípade, že je vyššia, zníži na nižšiu z oboch nasledovných súm:

- *1 percento respektíve, ak časové obdobie medzi predčasným splatením a dohodnutým splatením je kratšie ako jeden rok, 0,5 percenta z predčasne splatenej čiastky,*
- *sumy dlžných úrokov, ktoré úverový dlžník v časovom období medzi predčasným a dohodnutým spätným splatením mal odvieť.“*

4 V štvrtom konaní toto ustanovenie znie:

„Za škody priamo súvisiace s predčasným splatením môže banka požadovať primerané odškodnenie za predčasnú splatnosť.“

Banka vyčíslí škodu na základe finančnomatematických rámcových podmienok stanovených Spolkovým súdnym dvorom, ktoré zohľadňujú najmä:

- *medzičasom zmenenú úroveň úrokovej sadzby,*
- *ušlý zisk banky vyplývajúci z pôvodne dohodnutých platobných tokov súvisiacich s úverom,*
- *administratívny náklad spojený s predčasným splatením (spracovateľská odmena) ako aj*
- *náklady na riadenie rizika a správu ušetrené v dôsledku predčasného splatenia.*

Takto vypočítaná kompenzácia za predčasné splatenie sa v prípade, že je vyššia, zníži na nižšiu z oboch nasledovných súm:

- *1 percento respektíve, ak časové obdobie medzi predčasným splatením a dohodnutým splatením je kratšie ako jeden rok, 0,5 percenta z predčasne splatenej čiastky,*
- *sumy dlžných úrokov, ktoré úverový dlžník v časovom období medzi predčasným a dohodnutým spätným splatením mal odvieť.“*

5 V konaniach 1, 2 a 3 neboli príslušné úvery v čase uskutočnenia odstúpenia od zmluvy ešte úplne splatené, v štvrtom konaní však už k tomu došlo.

- 6 Po uskutočnení odstúpenia ponúkli žalobcovia v konaniach 1, 2 a 3 príslušným žalovaným vyzdvihnúť motorového vozidla výmenou za spätné uhradenie nimi zaplatených splátok. Vo štvrtom konaní ponúkol žalobca v žalobnom podaní žalovaným výslovne odovzdať v mieste ich sídla. V druhom konaní sa k tomu neuvádzajú žiadne údaje.

Podstatné argumenty strán vnútroštátneho konania

- 7 Žalobcovia sú toho názoru, že ich prejav vôle odstúpenia je účinný, vzhľadom na to, že nezačala plynúť lehota na odstúpenie z dôvodu nedostatočných povinných informácií. Žalovaní sa domnievajú, že správne poskytli všetky informácie a že vo všetkých prípadoch už uplynula lehota na odstúpenie.

Krátky opis odôvodnenia návrhu

- 8 Úspech žalôb závisí od toho, či bolo odstúpenie od zmlúv o úvere účinné a či sa žalovaní môžu prípadne dovoliť namietať uplynutie lehoty alebo namietať výkon práva na odstúpenie, ktoré je zneužitím práva.
- 9 K prejudiciálnym otázkam vnútroštátny súd konkrétne uvádza:
- 10 K otázke 1.a a b: Vyjadrenia vnútroštátneho súdu k týmto otázkam zodpovedajú v zásade vyjadreniam k otázkam 1.a a b návrhu na začatie prejudiciálneho konania C-47/21. V tomto ohľade sa odkazuje na body 15 – 24 zhrnutia návrhu na začatie prejudiciálneho konania C-47/21.
- 11 K otázke 2.a (Údaje k úrokovej sadzbe): Vyjadrenia k tejto otázke zodpovedajú v zásade vyjadreniam k otázkam 2.a návrhov na začatie prejudiciálneho konania C-38/21 a C-47/21. V tomto ohľade sa odkazuje na body 14 – 16 zhrnutia návrhu na začatie prejudiciálneho konania C-38/21.
- 12 K otázke 2.b: Prejudiciálna otázka 2.b aa), ktorá sa týka požadovanej presnosti informácie o odškodnení v dôsledku predčasnej splatnosti a ktorá sa kladie aj v návrhoch na začatie prejudiciálneho konania C-155/20 (otázka 2) a C-187/20 (otázka 4.a), sa v predloženom návrhu formuluje presnejšie. V oboch konaniach sa kladie otázka, či sa má uvádzať konkrétnejší spôsob výpočtu pochopiteľnejšie pre spotrebiteľa na účely zistenia odškodnenia za predčasné splatenie úveru splatného pri predčasnom splatení úveru tak, že spotrebiteľ dokáže prinajmenšom približne vypočítať výšku odškodnenia pri predčasnej výpovedi.
- 13 V predloženom návrhu sa kladie len otázka, či informácie v zmluve o úvere ohľadom kompenzácie za predčasné splatenie úveru pri predčasnom splatení úveru musia byť také presné, že spotrebiteľ dokáže prinajmenšom približne vypočítať výšku kompenzácie pri predčasnom splatení. Keďže podľa článku 10 ods. 2 písm. r) smernice 2008/48 sa informácie ohľadom nároku veriteľa na kompenzáciu majú poskytnúť v jasnej a zrozumiteľnej forme, musia byť podľa

názoru vnútroštátneho súdu informácie tak presné, že spotrebiteľ dokáže prinajmenšom približne odhadnúť výšku zodpovedajúcej kompenzácie. Odkaz na parametre výpočtu, ktoré sa podľa judikatúry majú zohľadňovať pri výpočte výšky kompenzácie v prípade predčasného splatenia tak, ako sú uvedené vo vyššie uvedených ustanoveniach sa preto javí byť príliš nepresným.

- 14 V prípade, že otázka 2 písm. b) bod aa) bude zodpovedaná kladne, vyvstáva otázka, či v dôsledku toho z uvedeného vyplýva, že pri nepresných informáciách ohľadom výšky odškodnenia v dôsledku predčasnej splatnosti lehota na odstúpenie nezačne plynúť a môže začať plynúť len po doplnení informácií (otázka 2 písm. b) bod bb). Táto otázka je vo vnútroštátnej judikatúre a literatúre zodpovedaná rozdielne.
- 15 Bundesgerichtshof (Spolkový súdny dvor, Nemecko, ďalej len „BGH“) je toho názoru, že nedostatočnosť informácie o výpočte kompenzácie v dôsledku predčasného splatenia je sankcionovaná výlučne tým, že zaniká nárok na kompenzáciu za predčasné splatenie podľa § 502 ods. 2 bodu 2 BGB. Z normatívneho konceptu zákonodarcu, podľa ktorého plynutie lehoty na odstúpenie pri neúplných informáciách možno aktivovať len dodatočným doplnením informácií, sa pri informáciách o kompenzácii za predčasné splatenie musí urobiť výnimka. Doplnenie povinných informácií tu nie je zmysluplné, keďže nárok na kompenzáciu za predčasné splatenie sa tým znova neobnoví a zánik nároku na kompenzáciu za predčasné splatenie je dostatočne účinnou, primeranou a odradzujúcou sankciou v zmysle článku 23 smernice 2008/48. BGH sa ďalej domnieva, že neexistuje žiadna pochybnosť o správnom názore.
- 16 Vnútroštátny súd považuje túto judikatúru za nezlučiteľnú s článkom 10 ods. 2 písm. r) a článkom 14 ods. 1 druhým pododsekom písm. b) smernice 2008/48, vzhľadom na to, že členské štáty sa pri otázke začatia plynutia lehoty na odstúpenie z dôvodu plnej harmonizácie stanovenej právom Únie nemôžu odchýliť od smernice. Ak sa však zákonodarcovi zakazuje vo vnútroštátnom práve stanoviť nižšie požiadavky na začatie plynutia lehoty, musí to tým skôr platiť aj pre vnútroštátne súdy.
- 17 K otázkam 2 písm. c) a d): Tieto otázky zodpovedajú otázkam 2 písm. d) a e) návrhu na začatie prejudiciálneho konania C-38/21.
- 18 K otázkam 3 písm. a) až f) (uplynutie lehoty) a 4 písm. a) až f) (zneužitie práva): vyjadrenia vnútroštátneho súdu zodpovedajú vyjadreniam k otázkam 3 písm. a) až f) a 4 písm. a) až f) návrhov na začatie prejudiciálneho konania C-38/21 a C-47/21. V tomto zmysle sa odkazuje na body 18 – 39 zhrnutia návrhu na začatie prejudiciálneho konania C-38/21.
- 19 Jediný rozdiel v prípadoch, ktoré sú predmetom tohto konania spočíva v to, že v otázkach 3 písm. c) a d) resp. 4 písm. c) a d) sa pýta na to, či predpoklady, resp. prekážky, o ktorých v týchto otázkach ide, platia aj pri už ukončených zmluvách. Tento aspekt sa teda týka najmä štvrtého tu uvedeného prípadu, v ktorom už došlo

k splateniu úveru. Vnútroštátny súd je toho názoru, že spotrebiteľ kvôli nedostatočnému poučeniu o jeho práve na odstúpenie nemohol efektívne uplatniť svoje právo ani počas doby trvania zmluvy ani v nadväznosti na ňu tak, že neexistuje žiaden dôvod domnievať sa, že uplynutím zmluvy spotrebiteľ premeškal uplatnenie svojho práva na odstúpenie, alebo že výkon práva na odstúpenie je zneužitím práva.

- 20 V judikatúre BGH sa v takom prípade takéto uplynutie lehoty, resp. zneužitie práva predpokladá. Keďže sa však vnútroštátny súd pýta, či to je v súlade právom Únie, predkladajú sa Súdnemu dvoru príslušné otázky.
- 21 K otázkam 5 písm. a) a 5 písm. b): K tomu uvádzané vyjadrenia zodpovedajú vyjadreniam k otázke 5 návrhu na začatie prejudiciálneho konania C-47/21 (pozri tomu zodpovedajúce body 34 – 41 zhrnutia tohto návrhu na začatie prejudiciálneho konania).
- 22 Vo vzťahu k štyrom predloženým prípadom vnútroštátny súd poukazuje na to, že otázky 5 písm. a) a b) sú relevantné pre rozhodnutie len v prípadoch 1, 2 a 3. Ak by sa podľa vnútroštátneho práva podľa § 358 ods. 4 prvej vety a § 357 ods. 4 prvej vety BGB vo vzťahu k vráteniu motorového vozidla mala uplatňovať domnienka povinnosti žalobcov na predplnenie a žaloba na vrátenie plnení bez poskytnutia predplnenia by teda bola odôvodnená len vtedy, ak by sa príslušný veriteľ dostal do omeškania s prijatím, potom by žaloby v týchto konaniach museli byť zamietnuté ako v tejto chvíli neodôvodnené, keďže žalobcovia v týchto prípadoch nevydali svoje motorové vozidlo príslušnému žalovanému a ani nepreukázali, že toto motorové vozidlo mu zaslali. Zároveň ani neuviedli, že žalovaného uviedli do omeškania s prijatím plnenia.
- 23 Vo štvrtom prípade sa povinnosť vrátenia podľa § 348 BGB má splniť voči plneniu banky. V tomto prípade je teda žaloba podľa vnútroštátneho práva podľa § 273 ods. 1 a § 274 ods. 1 BGB možná bez toho, aby sa žalovaný musel dostať do omeškania s prijatím plnenia.
- 24 K otázke 6: K tomu uvádzané vyjadrenia zodpovedajú vyjadreniam k otázke 5 návrhu na začatie prejudiciálneho konania C-336/20 (otázka 4) a C-47/21 (otázka 6). V tomto zmysle sa odkazuje na body 30 – 33 zhrnutia návrhu na začatie prejudiciálneho konania C-336/20.